

NARODNI LIST

Glasilo narodne demokracije za mariborsko oblast.

Telefon št. 276 - Cek. račun št. 12853
O Cene inseratom po dogovoru. O
Rokopisi se ne vračajo. - Reklama-
cije (nezaprte) so poštne proste.

IZHAJA VSAK PETEK

Uredništvo in upravništvo „Narodnega Lista“ je v Mariboru,
Jurčičeva ulica št. 4

Naročnina: Mesečno D. 1'25, četrtletno
Din 3.75, polletno Din. 7'50, celoletno
Din. 15, izven SHS 20 Din. Naročnina
se plačuje naprej

Štev. 26

V Mariboru, v petek 11. novembra 1922.

Leto I.

Levo krilo demokratske stranke v Sloveniji.

Poslanec dr. Kukovec je na seji načelstva mariborske krajevne organizacije demokratske stranke dne 2. nov. izjavil:

Kakor vidite, se je v naših vrstah v Ljubljani dogodil mal nered. Dva odlična člana vodstva stranke dr. Triller in dr. Ravnihar, ki sta že leto dni bila nerazpoložena, nastopila sta z malkontentstvom očito. Ko ni šel nikdo od ostalega vodstva stranke z njima, sta nastopila proti stranki. Vse to so stvari, ki so se že tudi drugod dogodile. Take prikazni so nevarne strankam, kjer so nezdrave razmere in lahko povzročijo razpad. Če se pa taki potresljaji prebolijo, se stranka še čvrsteje razvija. Ker malkontenti tokrat niso imeli upanja, da bode šel tudi tostran Save en sam človek z njimi, skusili smo demokrati iz Celja in Maribora že v naprej lokalizirati požar, ker smo vedeli, da do požara pride. Že pred veliko nočjo smo ustanovili organizacijo za obseg mariborskega vojilnega okrožja ter ji postavili na čelo obrtnika Ivana Rebeka, ki to organizacijo drži čvrsto v svojih rokah. S tem se je že na zunanje pokazalo, da je organizacija res ljudska in ne za ožji krog inteligence. Ko so že začeli streljati v Ljubljani rebeli na lastni tabor, dali smo tudi desnemu krilu lastno organizacijo v Ljubljani, ki je pritegnila tostran Save sodne okraje Laško, Sevnica in Brežice. Napad je bil odbit in načelnikom te organizacije izbran minister dr. Žerjav sam, ki je ostal pod najhujšim ognjem. Rebeli dr. Triller in dr. Ravnihar sta šla iskat zaslombe v Zagreb, odkoder sa primarširala v narodno socijalni družbi z zastavo zedinjene Slovenije. Našli so blizu Radiča to slovensko Kolumbovo jajce. Novi zavezniki zdaj slepo streljajo sem in tja. Iščejo mene, ki sem bil prej na čelo organizacije cele Slovenije, ki se me pa stvar ne tiče. Vidim, da je levo krilo stranke tostran Save sploh nedosegljivo in ga skušam še bolj utrditi, desno se pa dobro bije z rebeli. Mi tu ob severni meji ne smemo tratiti moči, ker so nam napovedali borbo z nova tudi Nemci. Če nam v tem položaju Ljubljana ne more pomagati, narodna stvar vsaj trpeti ne sme vsled tamošnjih zmot. In naše desno krilo se trdno ojačuje, ko se v Ljubljani bije bitka za obstanek demokracije, kar bode vsem v korist. Bil sem na lepih shodih v

Prekmurju, v Ptuj, na Koroškem, Slov. Bistrici, v Celju, povsod je videti, da celo napredujemo in da nam razcep ob priliki volitev ni toliko škodil, kakor smo prvi hip mislili. V mariborski oblasti je demokratska stranka zopet pridobila veliki del tega, kar je začasno šlo v narodnosocijalno in samostojno kmečko stranko. Mi smo prijateljski vabili ti dve organizaciji na skupno delo. Organizaciji sami se k temu nista odločili, pač pa javnost vidi aktivnost le na naši strani in nam zopet poklanja zaupanje. Mi pa tudi nismo izdali naroda mariborske pokrajine, ko je bila napadena z zakonom zamčena lastna uprava in samouprava za to pokrajino. Zoper lokalne interese pa nikdo ne more grešiti brez kazni, ki akemu dejanju ali vedenju sledi vedno za petami.

Ko danes na ta položaj opozarjam mariborsko krajevno organizacijo, moram reči, da nisem zadovoljen z bilanco demokracije v samem Mariboru. Če so tu razmere težje, so pa uspehi tem nujnejše potrebni, da proevita organizacija pokrajine. Ljubljancem se preveč omejujejo na Ljubljano, Mariborčani pa se baš za sam Maribor premalo izpostavimo. Ne mislim na samo politično delo, ampak tudi na nepolitično brez katerega ni tudi političnih uspehov. Maribor mora spoznati, da smo mi stranka malega človeka, delavca, obrtnika, poljedelca, pa je samo telesnega, ampak tudi duševnega delavca. Maribor ima mnogo skrite energije, ki se jo mora dvigniti in organizirati. Življenje je tu tako razvito, da nam ne zadostujejo več centralne mestne organizacije. Moramo razdeliti delo po mestnih okrajih, ustanoviti okrajna mestna politična in nepolitična društva. Naše časopisje mora biti veren odsev komunalnega življenja. Moramo meščanstvo vzgojiti v zavesti, da postane kmalu važno upravno središče z moralnimi dolžnostmi nasproti celi pokrajini, pa tudi nasproti sosedom. Zagrebu in Ljubljani, s katerima stopi v konkurenco v vsakem oziru. Mi moramo druge v marsičem dohiteti, ker smo že zaostali. Četudi to ni po naši krivdi, vendar ne kaže, opravičevati se, ampak — delati. Kdor ne more, naj ne zakriva luči in naj stopi v ozadje, na fronti potrebujemo sveže moči iz ljudstva, ki so dobre volje. Maribor mora vstati iz mrtila.

—o—
davki v razmerju napram drugim plačilom, ki jih kmetu dandanes nalaga duhovščina v raznih oblikah, prav majhni. Zlasti zemljiški davki niso veliki.

Poglejmo si davke natančneje: Kmet plača na pr. 600 dinarjev. Mnogi, zlasti klerikalni kmetje, mislijo, da roma vsa ta svota v Beograd, ki razpolaga z njo po svoji volji v prid Srbiji. Takih ki tako mislijo, je na deželi še zelo mnogo, toda motijo se. Od svote 600 dinarjev je državnega davka kakih 150—200 din., morda niti toliko ne. Ostalih 400 dinarjev pa so razne občinske, cestne, šolske in druge doklade. Nevednež, od zapeljivcev nahujskan, pa zmeče vse v en koš, trdno prepričan, kako ga odira država, in ne pomisli, da mu mnogokrat te davke naprtijo na hrbet njegovi naj-

boljši prijatelji, katerim je sam dal glas pri občinskih volitvah.

Zian nam je velik davčni okraj, kjer se plača vsega davka z dokladami mnogo nad milijon dinarjev. Od tega davka je le dobrih 200.000 dinarjev državnega davka, vse drugo, štiri petine so doklade občinske, šolske, cestne, okrajne itd. Jeza in zabavljanje nad državo torej nikakor nista utemeljena.

Zabavljati bi smeli klerikalci največkrat v občinah, ki so v klerikalnih rokah, čez lastne pristaše, ki so občinski možje. Dosti teh doklad bi se lahko znižalo pri pametnem gospodarstvu in varčevanju.

Končno pa še nekaj o lovu. Lovi pred vojno niso nesli občinam ničesar. Biti je moral velik in dober lov, da je dal občini par sto kron letno. Danes dobe občine, če so kolikaj velike, mnogo tisoč kron za lov. S temi dohodki bi mnoge občine že skoro lahko krile svoje potrebščine, a kakor se po mnogih zgledih vidi, dohodki lova komaj pridejo v poštev. V teh slučajih pa razni zabavljaji ne odpirajo ust in ne zabavljajo, ker si mislijo, da je treba ljudstvo držati v nevednosti, mu nasipati peska v oči ter ga držati v nezaupanju do države, ki nima zmisla za črni klerikalizem in rimsko hlapčevstvo.

V ta namen jim seveda nič bolje ne služi kakor demagogija in hujskanje z davki. Zapeljivce prav nič ne peče vest, če se poslužujejo še tako nagusnih sredstev, samo da je njihov namen dosežen. Vsak razumen človek ve, da so davki potrebni, seveda večinoma ne v toliki meri, kakor jih jakrivljajo radi za pravišni klerikalni občinski možje.

Politični pregled.

* **Novi vojni minister.** Vojni minister general Vašič je podal ostavko, ker mu min. svet ni odobril zahtevanih kreditov. Vojnim ministrom je imenovan general Petar Pešić.

* **Nova italijanska vlada in mednarodne pogodbe.** Pariški »Petit Parisien« poroča, da je Mussolini na vprašanje francoske vlade, kakšno stališče zavzema nova italijanska vlada napram mednarodnim pogodbam, zlasti napram pogodbam z Jugoslavijo, odgovoril, da se morajo nujno izvesti vse obveznosti, ki jih je Italija med drugimi prevzela napram Jugoslaviji v rapalski pogodbi.

* **Primerena korektura.** Program demokratske stranke je tako liberalen, da vsakomur omogočuje delo za interese prebivalstva dotične pokrajine. V zadnjem času »Slov. Narod«, ki je pred mnogimi leti dobil podlago svoje eksistence v Mariboru, skuša ščuvati Ljubljancem zoper delo za napredek mariborske pokrajine, kakor če bi naš napredek bil škoda za Ljubljano. Strankin demokratski shod, ki je bil v ponedeljek v Celju, je prav primereno korigiral to stališče ter povdaril, da mi priznavamo radi Ljubljano kot kulturno središče Slovencev, da pa želimo z njo v bratski slogi tekmovali za naš lastni in za skupni napredek. Iz sklepov naših zaupnikov v Ptuj, v Celju, v Mariboru, Murski Soboti in Sloveuski Bistrici in drugih je pa »Slov. Narod« lahko posnel tudi to, da je ves narod mariborske pokrajine solidaren v ti točki. Mi vemo, da lahko mnogo pridobimo od Ljubljane, ona pa ve isto glede nas. Razsodni ljudje pa tudi vedo, da vse to gre le po pametnem sporazumu, ne pa z napadi.

* **Pred povratkom dr. Šušteršiča v Ljubljano.** Včerajšnje »Jutro« poroča, da se vrne dr. Šušteršič te dni v Ljubljano in otvori zopet odvetniško pisarno. V klerikalnih krogih vlada precejšnja zmeda, ker v njej razne skupine zavzemajo nasprotnajša si stališča glede tega, kakšno stališče naj stranka napram njemu zavzame. Nekateri se tudi boje njegove maščevalnosti, če bi zopet prišel na površje.

Jugoslavija. Vladne krize ne bo. Večina demokratskega kluba se je izjavila za nadaljni obstoj sedanje koalicijske z radikalci. To pa zato, da se izvrše volitve v pokrajinske oblastne skupščine in domesejo še nekateri nujno potrebni zakoni, kakor uradniški, invalidni in še nekateri drugi. Zemljoradniki, ki so se pred nedavnim odtegnili sodelovanju v narodni skupščini, so na svojem zadnjem posvetovanju sklenili, da se zopet udeležijo sej narodne skupščine. Tudi Hrvatski blok s Štepanom Radićem namerava priti s svojimi poslanci v Beograd, ker je uvidel brezplodnost svoje dosedanje politike. Na ta način bo tudi najprej mogoče rešiti srbsko-hrvatski spor in upati je, da se bodo naše politične razmere vedno bolj konsolidirale.

Italija. Vodja fašistov Mussolini je sestavil novo vlado. Ministrsko predsedstvo in zunaj ministristvo je prevzel Mussolini sam. Na eni strani preti našemu življu v zasedenem ozemlju s strani fašistov, ki imajo sedaj v rokah vso oblast, hudo zatiranje, na drugi strani pa je pričakovati, da se bo sedaj končno izvedla rapalska pogodba, ki so jo dosedaj fašisti kot neodgovoren element vedno zavlačevali. Sedaj pa pade vsa odgovornost na njih same in ne bilo bi v interesu Italije, če bi se z nadaljnjim zavlačevanjem zapletla v spore ne le z Jugoslavijo, temveč tudi s Francijo in Anglijo, ki pazno sledita razvoju dogodkov v Italiji. Italijanski fašisti so na povelje Mussolinija demobilizirali. Naši vladi je nova talijanska vlada izjavila, da želi Italija z nami živeti v miru in prijateljstvu. Pokazalo se bo, ali bodo tem besedam sledila tudi dejanja.

Bolgarija. Bolgarski ministrski predsednik Stambulijski pride te dni v Beograd, da stopi v stik z našimi političnimi krogi. V Beogradu bo konferiral s Pašićem in zunanjim ministrom Ninčićem o bolgarsko-jugoslovenskih odnosih. Bolgarija želi stopiti z Jugoslavijo v dobre sosedne zveze in ustvariti novo zvezo balkanskih držav. Njegovemu obsku se pripisuje v političnih krogih velika važnost.

Grčija. Te dni se je mudil grški zunanji minister Politis v Beogradu, kjer je konferiral s Pašićem in zunanjim ministrom dr. Ninčićem o političnem položaju na Balkanu s posebnim oziranjem na razmere na vzhodu, kjer skušajo Turki zopet zagospodariti v Carigradu in drugih pokrajinah. Razpravljalo se je tudi o trgovskih pogodbah med našo državo in Grčijo, ki nam nudi prost izhod na morje preko Soluna. Odstavljena grškega kralja Konstantina so obtožili kot glavnega krivca poraza v vojni s Turki. Obsojen bo v odsotnosti, ker se ni odzval pozivu, da pride pred sodišče.

Turčija. Angorska vlada s Kemalpašo na čelu je odstavila turškega sultana v Carigradu ter razveljavila vse

pogodbe in konvencije, sklenjene po 20. marcu 1920. Sultan se protivi odlomkom angorske vlade ter je izjavil, da bo zapustil Carigrad in se preselil v Indijo, kjer ima še mnogo pristašev. Kemal paša je tudi zahteval, da morajo zavezniki (Angleži, Francozi in Italijani) izprazniti Carigrad, čemur pa se zavezniki protivijo. Mirovna konferenca med Turčijo in Grčijo se je morala radi spremembe vlade v Italiji preložiti za 10 dni in se bo vršila šele krog 15. novembra v Lausanni.

Na Angleškem se vrše hudi voilni boji. Kdo bo zmagal, danes še ni mogoče trditi. Po dosedanjih rezultatih volitev se delavske stranke nazadovale in so zmagale le v par mestih, dočim so imeli v ostalih krajih večino konzervativci in narodni liberalci.

V Nemčiji pripravljajo, kakor poročajo listi, nov monarhistični puč. Glavno ognjišče monarhistov je na Bavarskem, kjer hočejo zopet vzpostaviti kralja in priključiti tudi Tirolsko in po možnosti tudi celo Nemško Avstrijo. Ni pa verjetno, da bi se jim ta nakana posrečila.

V Avstriji se vrši boj med vladnimi strankami in socialnimi demokrati radi beneških konvencij, potom katerih naj bi se sanirale avstrijske finance. Socialni demokrati se protivijo sprejetju teh konvencij, češ, da ogrožajo gospodarsko in politično neodvisnost Avstrije. Na Dunaju se mudi posebna delegacija Zveze narodov, ki čaka na izid tega boja. Po izjavah te delegacije bo zveza narodov prepustila Avstrijo, če ne sprejme teh konvencij, popolnoma njeni usodi in se za njo ne bo več brigala, kar bi pomenilo za Avstrijo popolni polom in propad.

* Po sestanku Politisa s Pašičem in Ninčcem. Grški zunanji minister Politis je ob odhodu iz Beograda izjavil, da je popolnoma zadovoljen z uspehi svoje misije v Beogradu. Na konferenci so bila rešena številna vprašanja ekonomskega značaja ter dosežen sporazum v vprašanju svobodnega pristanišča v Solunu, dalje glede položaja naše narodne manjšine v grški Makedoniji. Politis je bil tudi sprejet v avdienco pri kralju, ki se je živahno zanimal za vprašanje sporazuma med obema državama, tembolj — je dejal g. Politis — ker nas vežejo tudi dinastične vezi...

Domače vesti.

— **Mačka posivela od strahu.** Kakor poroča »Jutranji List« je pri nesreči parnika »Hopelyn«, ki se je zgodila nedavno pri Jamonthu, neka črna mačka od strahu posivela. Vsekakor zanimivo, čeprav odgovornosti za to vest seveda ne moremo prevzeti.

— **Odkritje strašnega zločina v Senti.** V Senti v Vojvodini so nedavno razkrili strašen zločin. Letošnje spomladi so nekega jutra Sentjani našli v hiši obitelji Novak umorjene starca Janoša Novaka, njegovo ženo in malo hčerko njune hčere, sina Petra Novaka, trgovskega agenta, pa v nezavesti s prestreljeno nogo. Ko so Petra predrnili, je izpovedal, da so v noči vdrli v njihovo hišo štirje oboroženi in v vojaško obleko oblečeni razbojniki, ki so ostale tri umorili, njega pa ranili. Policija in orožništvo je takoj uvedlo preiskavo in izsledovanje zločincev, toda zaman. Sledu o razbojnikih ni bilo mogoče najti in tudi v hiši je bilo sicer vse v redu, vsa vrata zaklenjena ter nedotaknjen tudi denar in druge dragocenosti. To je vzbudilo že splošno sum, pri nadaljni preiskavi pa se je iz mnogih znakov pokazalo, da mora biti sin Peter sam v zvezi z zločinom. In res, po aretaciji je Peter Novak priznal, da je očeta, mater in sestrično hčerko sam umoril, da bi tako prišel do premoženja roditeljev, ker je rabil nujno denar za pokritje neke defracije, katerega pa mu ti niso hoteli dati. Ranil je tudi sebe sam in sicer zato, da ne bi padel sum nanj. Bestialni morilec lastnih staršev se bo te dni zagovarjal pred sentiškimi porotci.

— **Mariborski klerikalci zopet v boju za Nemce.** »Straža« si hoče na vsak način zasigurati mariborske Nemce za prihodnje volitve. Z vehemenco se je zagnala proti davku na nezazidane parcele, ki zadane pred vsem mariborske nemške bogataše, čeprav so v ob-

činski seji klerikalci tudi sami predlagali ta davek, samo v znižanem znesku 2%. Pred par dnevi je »Straža« obrala dr. Slokarja, češ da je šovinist, ker je zahteval slovensko govorjenje v gostilni Špaceka, katerega je seve strašno zagovarjala. Najbrž misli, da si je s tem zasigurala njegovo krogljico za SLS. Špacek pa se ji smeji v pest in se je ravno te dni rajše vpisal v nemško politično društvo. »Straža« pa še ni dovolj narodnih junaštev. V večerajšnji številki se zavzema za nemškega nacionalca Maksa Kowatscha, učitelja na državni trgovski šoli, ki je baje silno miren človek, velikanski strokovnjak in tak navdušen jugoslovenski državljani, da se je baje že slovenski naučil. Ob sebi umljivo je, da je »Straža« pri tej obrambi Nemca s svojimi običajnimi psovki obložila Slovenca, ki si je drznil objaviti, da poučuje na slovenski trgovski šoli Nemec, ki smatra za umestno, ravno v teh dneh svoje nemštvo demonstrirati z vstopom v nemško bojno društvo dr. Mühleisna et cons. Ker »Straža« tudi trdi, da zna profesor Kowatsch, ki je očitno s svojimi čudnimi slovenskimi prijatelji informiral njeno redakcijo in »Volksstimme«, slovenski, konstatiramo, da Kowatsch ne zna slovenski in je to tudi sam priznal, ko je iskal pri mariborskem poročevalcu »Jutra« zadoščentja. Tudi pri političnem društvu Nemcev je vpisan z nemškimi črkami. Toliko, da ne bo več slemišenja. »Straža« pa lahko nemško politično društvo mirno proglasi za svoje — glasilo.

— **V odbor nemškega političnega društva** se je dal voliti tudi viinski trgovec Hausmanninger. Opozarjamo narodno zavedne gostilničarje in goste nanj in na njegove potnike.

— **Sarajevske banke bodo zidale.** Sarajevske banke so se istotako kakor naše mariborske dolgo branile zidati nove zgradbe za svoje poslovne prostore in stanovanja svojega uradništva; sedaj pa so se, kakor poročajo listi, vendar odločile, da prično zidati. Vsled tega se pričakuje, da bo prihodnja gradbena sezona tudi v Sarajevu živahnejša nego so bile dosedanje po osvobojevanju, ko se tudi tam ni gradilo več kakor v Mariboru.

— **Ljutomer.** Lep in dostojen je bil pogreb tako naglo umrlega viš. geometra Lojzeta Lušina, ki si je bil v kratki dobi svojega bivanja v Ljutomeru pridobil ugled kakor pri smišljenikih, tako tudi pri nasprotnikih. Udeleževal se je posebno na polju komunalne politike, kjer ga bo občina še zelo pogrešala. Na njegovi zadnji poti so ga spremljali: naraščaj Sokola, Sokol z zastavo, odposlanstvo požarne brambe, po njegovem sodelovanju ustanovljena tržka godba, občinski odbor in številni njegovi tovariši in prijatelji. Ob grobu se je od njega poslovil župan g. Bebnik, ki je naglaševal njegovo delo za občino, potem star. Sokola Mike, ki je posebno povzdignil rajnkega ljubezen do domovine in naroda, in končno nadzornik g. Koropec v imenu prijateljev. Marsikatero oko se je orosilo ob spominu na prerano umrlega moža. Značilno za tuk. razmere je, da je kaplan takoj, ko je videl, da namerava starosta Sokola govoriti, zapustil pokopališče, ter potegnil tudi dekana — ki je obč. odbornik — s seboj. Sicer pa je tako najbolje. — Na tuk. dekliški petrazrednici, ki se v vodstvu oddeli od deške, je imenovana za nadučiteljico gdč. Mara Kocuvanova, učiteljica na Ovcenu.

— **Razpust celjskih nemških društev.** Ker ne odgovarjata več pogojem svojega pravnega obstoja, sta se razpustili v Celju zopet dve nemški društvi. — Prvo je imelo pod firmo »Verband deutschvölkischer Gehilfen Cillis und Umgebung des Bundes deutscher Arbeiter »Germania« svoj glavni sedež v Chebu, kjer ga je vodil zloglasni vsenemec Stein. Drugo društvo »Ortsgruppe Cillis des deutschen National-Handlungsgehilfenvereines in Wien« je ločilo slovenske pomočnike, ter jih preobrazovalo v najstrupenejše renegate. Ustanovil je društvo neki prokurist tvrdke Daniel Rakusch. Iznačljivi so bili ti celjski Nemci, da so mogli tembolj kazati nazunaj svojo pangermansko kri.

— **Roparski umor v Zagrebu.** Kakor so razni listi že poročali, je izvršil krojaški pomočnik Hans Schrott v noči od 21. na 22. okt. pri svojem delodajalcu krojaču Stipotiču v Zagrebu na njegovih uslužbencih dvojni umor. Kakor je sedaj celjska policija dognala, se je morilec še isto noč odpeljal v Celje, kjer je prodajal dne 21. okt., ko je bil ravno uršulinski sejem, ukradeno krojaško robo pri raznih celjskih krojačih ter se izdal za agenta iz Dunaja. Od 21. do 25. okt. je stanoval v gostilni Mohorič na Poljčanah, odtod pa se je odpeljal na Dunaj, kjer ga je policija po nekem srečnem naključju takoj aretirala. Vse v Celju razprodano blago je rešeno.

— **Izzivanja nemškutarjev!** Razni nemškutarji grajzarji po deželi se še do danes niso mogli privaditi, da nemščina ni več trumf, in da naše vasi nimajo več nemških imen. In tako pač pride, da še danes dobiš iz bogve kakega kota Slovenije naznanilo, da je na pr. Johann Schauer, Gemischwarenhandlung in Tschermoschnitz. Ni dovolj, da so ti ljudje pred in med vojno terorizirali naše ljudstvo, bi najbrž to še danes radi. Mi ne damo več pačiti svojih imen. Komur ni za nas in naša imena, naj gre, od koder je prinesel svoj punkele. Ta vrsta ljudi je obogatela od naših žuljev, v zahvalo zato pa zdaj pačijo svoja in naša imena, govore le nemško s svojo deco in za nove razmere in državo sploh nimajo drugega kot pomilovalen nasmehljaj in skomizanje z rameni. Nemškutarenja in pačenja lastnih slov, imen mora biti enkrat konec. Dolžnost našega časopisja in naših inteligentov je, da brez usmiljenja razkrinkujejo take izraske in ljudstvo očistijo narodnih peg. Na dan toraj z raznimi nemškutarji po deželi, kdor ni z nami, je proti nam in tak naj ne je našega kruha!

— **Sprememba voznega reda.** Od 5. novembra nadalje so izostali sledeči potniški vlaki: Ljubljana g. k. — Maribor g. k. vl. 42, Slov. Bistrica—Mesto vl. 1133, 1135, 1134, 1138, Grobelno—Rogatec 1333, 1337, 1334, 1338, Ljubljana—Vrhnika vl. 143. Zato pa vozijo dnevno-redno sledeči potniški vlaki: Ljubljana g. k.—Maribor g. k. vl. 42-a (iz Ljubljane 5.24, v Maribor 9.33, Slov. Bistrica—Mesto vl. 1133-a, 1135-a, 1134-a, 1138-a, Grobelno—Rogatec vl. 1335, 1336, Ljubljana—Vrhnika vl. 1431-5. — Tektore k stenskim voznim redom se dobijo pri osebnih blagajni I. na g. k.

— **Invalidski shodi se vrše:** V nedeljo dne 12. nov. 1922, v Selnici ob Dravi v hiši gosp. Jakoba Čaplo ob 2. uri popoldne; v nedeljo dne 19. nov. 1922, v Sv. Duhu-Loče pri Poljčanah v gostilni gosp. Antona Bračuna (ob 11. uri dop.); v nedeljo dne 26. nov. 1922, v Šent Ilju v Slov. gor. v gostilni gosp. Baumana (ob 8. uri zjutraj), in isto nedeljo dne 26. nov. 1922, pri Zgornji Sv. Kungoti v gostilni Vaupotič (ob 3. uri pop.) Dnevni red: 1. pomen organizacije, 2. Udruženje vojnih invalidov v državi SHS, 3. novi invalidski zakon, 4. izplačanje zaostalih doklad, 5. invalidski domovi in zdravilišča, 6. prosta vožnja po železnicah, 7. raznoteroti. — Invalidi vdove in sirote! Vsi na shod, gre za vaše interese!

— **Začetek pouka na državnih srednjih kmetijskih šolah v Mariboru.** Vsi učenci ki so vložili prošnje za sprejem v srednjo kmetijsko šolo v Mariboru, naj se zglasijo zanesljivo v petek, dne 17. novembra 1922 ob 11. uri dopoldne pri direkciji (na vinarski šoli), kjer se jim sporoči, kdaj imajo polagati sprejemni izpit proslci, ki so absolvirali samo kako nižjo kmetijsko šolo. Pri tej priliki se jim dajo tudi pojasnila in naslovi za stanovanja in hrano v mestu. Sprejemni izpiti se vršijo v soboto, dn 18. novembra. Ura se naznani pri zglasitvi. V nedeljo, dne 19. novembra je slovesna otvoritev nove šole in v ponedeljek, dne 20. novembra prične redni pouk.

— **Osebnost vest.** Stalno sta vpokoje na Ivan Jurca, uradni sluga pri okr. davčni oblasti in Anton Aleš, viš. jetniški paznik v Mariboru.

— **Zaupniški shod mariborske oblastne organizacije JDS.** Ob priliki strankinega zbora celjske Krajevne organizacije 30. okt. sporazumelo se je načelstvo oblastne organ., za 12. nov določeni zaupniški shod preložiti do popolnega razčiščenja političnega položaja. Dne

12. nov. se vrši v to svrhu seja načelstva oblastne organizacije, da določi dnevni red in dan sklicanja zaupniškega shoda. Vse krajevne organizacije naj porabijo čas do zaupniškega shoda stranke s popolno notranjo ureditvijo lokalnih organizacij. Uvažujejo naj verjetnost razpisa volitev v oblastno skupščino in pretresajo o pripravljajlnih korakih za iste.

— **Razporeke v Vojvodini.** V zadnjem času je v Vojvodini silno naraslo število tožb za ločitev zakona; to pa vsled tega, ker se razprave zaključujejo primeroma jako hitro — tokom 5 do 8 tednov. Ta brzina je tako dvignila razporečno iranijo, da tekajo zakonci že za vsako malenkost na sodišče vlagat tožbo za razporeko. Za take čase izreka novočrnsko sodišče v 40 do 50 urah o tretjvi zakona. Tekom letošnjega leta se je v Vojvodini razporečilo že preko 1000 parov.

— **Prometna kriza v Nemčiji.** Vsled stalnega padanja nemške marke grozi Nemčiji gospodarski pomol, čegar predznaki se kažejo tudi že v prometu. Med drugimi je te dni ustavila obrat najstarejša železniška proga v Nemčiji, lokalna železnica med Nürnbergom in Fürthom. To je bila prva železniška proga v Nemčiji, otvorjena leta 1835.

— **Sokojsko društvo v Hočah** vpripori v nedeljo, dne 12. t. m. žaloigro »Mlinar in njegova hči« v Sokolskem domu in sicer ob 3. uri popoldne in pol 8. uri zvečer, na kar opozarjamo občinstvo in bratska društva. Zdravo!

— **151 gostilniških koncesij** je ukinilo mariborsko okrajno glavarstvo izza prevrata, podelilo pa ni nobene nove.

— **Petdesetletnica vinarske in sadjarske šole v Mariboru** se bo obhajala v nedeljo, dne 19. novembra t. l. v zvezi s slovesno otvoritvijo srednje kmetijske šole v Mariboru. Zeleti je, da se redke slavnosti udeležijo razen zastopnikov oblasti in uradov, kmetijskih šol, kmetijskih korporacij in listov, narodnih poslancev itd., tudi kmetovalci, bivši učenci odnosno absolventi te najstarejše jugoslovenske kmetijske šole in kmetijski strokovnjaki sploh. Ker iz umljivih razlogov ne bo mogoče vabiti vsakega posameznika, naprošajo se tem potom vsi prijatelji šole, zlasti absolventi mariborske šole in kmetijski strokovnjaki, da blagovelično ravnateljstvu vinarske in sadjarske šole v Mariboru sporočijo svojo udeležbo povodom petdesetletnice tega zavoda najpozneje do 12. novembra. Podrobnosti se še objavijo.

— **Veselice v Nemčiji prepovedane.** Nemško notranje ministrstvo je z ozirom na katastrofalni gospodarski in finančni položaj države prepovedalo do nadaljnjega vse zabave, veselice itd. Dober izgled bo spomnil menda tudi Avstrije, da bodo uvideli potrebo treznosti in dela, ki ga Avstrije očitno niso navajeni. — Sicer pa bi tudi pri nas nič ne škodilo, če bi bilo malo manj hrupnih veselice in zabav, pa več treznega dela.

— **Na Rečici v Sav. dolini** je 1. novembra umrla v visoki starosti 83 let znana občesposstovana gospa Nežika Terčak, p. d. Čujež, mati g. nadučitelja Josipa Terčaka. Naj v miru počiva!

— **Pošiljanje denarja po pošti.** Glasom naredbe poštnega ministrstva se lahko pošilja od 1. t. m. naprej po poštini nakaznici do 5000 din. Dosedaj je znašal maksimum samo 2000 din.

— **Povodnji v Srbiji.** Vsled neprestanega deževja so narastle reke v Srbiji in mestoma že prestopile obrežje. Morava je povzročila že mnogo škode. Lim je pri Prijepolju odnesel polovico lesenega mostu, zato je promet s Plevljem prekinjen.

— **Za zdravljenje pijancev.** Naše ministrstvo narodnega zdravja namerava osnovati v Beogradu dispanzer za zdravljenje pijancev in za pobijanje alkoholizma. Slični zavodi obstojajo v vseh kulturnih državah.

— **Predrzno izzivanje!** Na Rotovškem trgu v Mariboru je neka gostilna, kjer natakarica dosledno odklanja slovensko občevanje s strankami, češ, da ne zna. V Radvanju se je minolo nedeljo pri Anderletu vršila šolska veselica; natakarice so naravnost izzivalno govorile z gosti samo nemško. Naši nemškutarji bodo tirali stvar tako daleč, da bo slovensko občinstvo prisiljeno seči z vso energijo po samopomoč!

m Podraženje mleka na našem trgu se navadno pripisuje kmetom. Poizvedovanj pa so dognala, da kmetje mleka ne prodajajo nič dražje, pač pa ga podražujejo razne branjevke s preku-povanjem. Po deželi imajo svoje ljudi, ki mleko pri kmetih zbirajo in ga po-tem donesajo v mesto, kjer ga proda-jajo po 16 do 20 K liter, dočim plačajo kmetu, kakor prej po 10 K. Oblasti so podvzele korake, da to postopanje pre-prečijo in krivce izroče sodišču.

— **Gospodarske šole v Češkoslovaški.** Glasom izkaza državnega statističnega urada je bilo leta 1921-22 na Češkoslo-vaškem 206 gospodarskih šol in sicer: 148 poljedeljskih, 12 sadjarskih in vrt-narskih, 38 gospodinjstev in 8 gozdar-skih šol. Šole je obiskovalo 8335 učen-cev in 1315 učenc.

m **Pobijanje draginje v Mariboru.** Končno so tudi v Mariboru začeli po-bijati draginjo. Dasiravno je to že pre-cej pozno v primeri z drugimi mesti, kjer so občine same pričele to nehva-ležno akcijo, vendar upamo, da bomo tudi v Mariboru kmalu dosegli glede padanja cen ostala mesta. Policijski komisariat je pozval zadržati gostilni-čarjev in kavarnarjev, naj nemudoma zniža cene jestvin in drugih gostilniš-kih in kavarniških dobrin primerno cenam moke, kave, sladkorja itd., ki so v zadnjem času padle za 30%. Enak poziv je izšel tudi na peke, ki so cene kruhu sicer znižali za 4 K pri kg, zem-lje pa so ostale pri stari ceni. Moka je med tem padla najmanj za 10 kron pri kg. Torej morajo pas i temu primerno tudi cene kruhu. Tudi mesarji niso po-zabljeni. Kljub padanju cen živini in splošnemu nazadovanju draginje so ostale cene mesu (tudi pri mestni klav-nici, ki naj bi bila drugin za vzgled) neizpremenjene. Posebno oduševanje pa tganjajo mesarji pri mesu nižje vrste in pri drobovini, kateri so cene navili kar najvišje (važno na pr. stanejo že 3 K). Javnost pa je prapričana, da bi mesarji tudi pri bolj »kristjanskem« dobičku še vedno lahko v dovoljni me-ri uživali dobroto vinskih gor. Vsi, ki se temu pozivu ne bodo odzvali, bo-do predani državnemu pravdnistvu, ki bo postopalo v smislu zakona za pobi-janje draginje. Vsa javnost toplo pozdravlja to akcijo in upa, da bo s pri-mernim pritiskom dosegla uspeh.

Ptujske vesti.

Državna realna gimnazija v Ptuj. (Pojasnilo o naročenih in plačanih kartah.) Vsled razpisa predsedništva deželne vlade za Slovenijo z dne 16. 11. 1920 št. 12350 je ravnateljstvo naročilo 340 kart za profesorje in dijake dne 2. dec. 1920 ter obenem nakazalo zne-sek 2108 K na predsedništvo deželne vlade. Dne 5. maja 1921 je ravnatelj-stvo prosilo, naj se karte dopošljejo do konca šolskega leta. Dne 21. 9. 1921 priporočena vloga na predsedništvo pokrajinske uprave v Ljubljani, dne 28. marca 1922 na g. pokrajinskega namestnika ministra Hribarja istotako priporočeno. Na nobeno teh vlog rav-nateljstvo ni dobilo odgovora. — Ker dijaki povprašujejo po kartah in ker odhajam iz Ptuja, zato smatram za svojo dolžnost, da obvestim starše in dijake o stanju te zadeve, da ne bodo krivili profesorja, ki je zbiral denar za karte, ali mene. Fran Vajda, dose-danji ravnatelj državne realne gimna-zije v Ptuj.

Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« v Ptuj priredi ciklus pre-davanj in sicer: 1. Dne 9. nov. 1922. g. Vajda, gimn. ravn.: Moderno šolstvo; 2. 16. nov.: g. Uratnik Filip: Socializem in njega cilji; 3. 23. nov.: g. dr. Stahor B.: Tuberkuloza in nje pobijanje. 4. 30. nov.: g. Komavli V.: Narodnostno vprašanje in socialisti; 5. 7. decembra: g. Uratnik: Organizacija kot pomožno sredstvo za doseg ciljev socializma; 6. 14. dec.: g. dr. Vrečko: Venerične bolezni; 7. 21. dec.: g. Uratnik: Povojni gospodarski položaj Evrope; 8. 23. dec. g. dr. Vrečko V.: Alkoholizem in nje-gov škodljiv vpliv na človeški organi-zem; 9. 4. januarja 1923.: gosp. Copič: Moderna država; 10. 11. jan.: g. Urat-nik: Stanovanjska beda in nje odstra-nitev. — Predavanja se vrše ob nave-denih dnevih, vsakokrat ob 8. uri zvečer v Glasbeni šoli. Za kritje režij-

skih stroškov se bo pobiralo 1 dinar vstopnine.

— **Meje v Prekmurju so definitivne.** Liga narodov poroča v svojem glasilu, da je glede spremembe meje med Madžarsko in Jugoslavijo v Prekmurju skušala posredovati za mirno medsebojno ureditev vprašanja. Ker pa ni prišlo do sporazuma, je zadevo izročila vele-poslaniški konferenci, ki pa nima o za-devi več odločati, ker je raznežitvena komisija že izvršila delo in postavila mejnike. Današnje meje so definitivne.

Prekmurske novice.

— **Za gradbo žel. Murska Sobota—Ljutomer—Ormož** je prispela dne 3. t. m. večja komisija v Ljutomer, da od-loča končno o poteku trase. Opaziti je že neke priprave na gradbo; privaža se razno orodje itd. Vse kaže, da se bo mendar enkrat rešili neznosnih pro-metnih težav.

Dopisi.

Celjska mestna elektrarna. Občinski odbor je v eni zadnjih sej sklenil, da pusti mestna elektrarna tehnično in knjigovodstveno natančno revidirati po strokovnjakih iz Ljubljane. Ta revizija se je te dni končala in odkrila zlasti v knjigovodstvenem oziru več nedostat-kov. Najbrž že v prihodnji seji bo od-sek za podjetja podal obširno poročilo obeh revizorjev ter stavlil primerne predloge, da se bo vršilo obratovanje v bodoče eksaktno in na modernejši podlagi.

Slovenska Bistrica. V proslavo 10-letnice bitke na Kumanovem je bila v torek, dne 24. okt. ob 8. uri zjutraj da-dovana v farni cerkvi daritev, ki so ji prisostvovali zastopniki uradov in vo-jaštva ter učiteljstvo s šolsko mladino. — Mestni aproviacijski odbor se je raz-širil — pritegnili so se še sledeči gg.: Antolič Vekoslav, Kolarič Jurij, Marin-šek Anton in Žurman Jos. Odbor se je sledeče konstituiral: predsednik Lorger Edmund, podpredsednik Dorn Josip in tajnik Sajko Matija. — Mestni občinski odbor je sklenil v svoji seji, dne 27. ok-tobra t. l. da se bodo dali računi tukajš-njih obrtnikov, ki so bili predloženi po dokončanem popravilju mestnega magistrata, klavnice in ene mestne hiše, ugotoviti potom gradbenega inženirja iz Maribora in to v navzočnosti župana Danijela Omerza ter občinskih odborni-kov Grila, Justineka in Kosa. Le tako priznani računi se bodo plačali. Glede hiše št. 159 se je ponovno sklenilo, da se proda, ker je potom izvedencev do-gnano, da bi temeljita popravila zelo do-sti stala — kar bi bilo le v škodo občine. Izkupiček kupnine pride v ubožni sklad mesne občine, letne obresti se bo-do porazdelile med mestne ubožce. V isti seji se je živahno razpravljalo o u-stanovitvi meščanske šole v Slovenski Bistrici. Vsi odborniki so izrazili mnenje, da bi bila otvoritev take šole za cel slo-venjebistriški okraj izrednega pomena. G. županu se je dalo pooblastilo, da vse potrebno poizveduje zlasti glede šolskih potrebščin in drugih izdatkov ter da o tem v prihodnji seji obširneje poroča.

Marenberk. V nedeljo, dne 19. okt. 1922, se je sestel v Marenberku pod predsedstvom pokrovitelja gospoda okrajnega glavarja Dr. Marka Ipravica odbor za zgradbo meščanske šole za marenberški okraj. Razmotrivala so se vprašanja glede zagotovitvi potrebnih sredstev, ter glede kraja, kjer bi naj stala meščanska šola. Iz izjav posamez-nih zastopnikov, iz okraja je razvidno, da se prebivalstvo zelo zanima za usta-novitev prepotrebne šole za ta okraj in da je tudi voljno, v to svrhu žrtvovati potrebna sredstva. Prihodnji sestanek se vrši dne 25. novembra 1922, ter je upati, da se storijo tokrat že odločilni sklepi in da se s prihodnjim šolskim le-tom otvori tudi v Dravski dolini pre-potrebna meščanska šola.

Sokolsko društvo v Središču naznanja, da se vrši v soboto 11. novem-bra v dvorani Sokolskega doma kon-cert Glasbene Matice iz Maribora. Ker je obratno ravnateljstvo dovolilo, da se ustavi ta dan nočni brzovlak tudi v Središču in je s tem dana ugodna zve-za za povratek proti Mariboru, vabimo bratska društva, da se te prve slav-nostne prireditve v našem domu ude-ležijo. Za event. polovično vožnjo sledi pravočasno obvestilo.

Iz Konjic. Povsodi po Sloveniji se opaža nekako enakomerno razvijajoče se življenje na vseh poljih, le naše Kon-jice ti nudijo posebnost svoje vrste. Ze ozkotirna železnica (modrost in daleko-vidnost starih tržanov) je nenavaden pojav in priča, da se v tem delu sveta živi povsem drugače. Spričo tako ozkih komunikacij z ostalim svetom je pač naravno, da malo vemo o političnem gibanju izven naše okolice, o socialni akciji oddaljene vlade, o novih gospo-darskih pojavih in različnih drugih iz-premembah današnjega sveta. Turec, ki pride k nam, se čudi, da mi ničesar ne vemo o boju proti draginji, o padanju cen in dvigu naše krone, kajti konjiški trgovci so kljub naročevanju blaga iz »inozemstva« vedno in povsod neobčut-ljivi, kadar bi šlo za znižanje cen. Le enkrat smo šli z ostalo državo v istem tempu in sicer, ko je padec krone pov-zročil katastrofalno podraženje življen-skih potrebščin. Tedaj si videl, kako je utripala kruna na m sti, sladkorju in moki. Zalostne povojne razmere so tudi pri nas pokazale rane v družabnem in gospodarskem življenju. Poleg starih solidnih trgovcev se je v povojnem kaosu ugnezdilo nekaj špekulantov in verižnikov, ki hočejo postati celo glas-niki konjiških trgovcev ter tako diktirati dnevne cene brez vsakega socialnega čuta. Ta način izkoriščanja konzumenta okužuje vse gospodarsko in družabno življenje. Če se je gospodarsko življenje tako razvilo, da konzumenti potrebujejo gotovih posredovalcev med seboj in producentom, naj se bi to vršilo s trgo-vo moralno, to je, naj bi se prodajalo pošteno blago brez pretiranih dobičkov in brez nevarnosti uničenja drugega sloja, ob enem pa bi se ne smelo za-vlačevati ozdravljenje našega skupnega narodnega in državnega življenja. Pre-pričani smo, da se bo to ozdravljenje v doglednem času tudi izvršilo, ko bo zdravo življenje različne nepridiprave izločilo kot gnile tvore.

Od sv. Barbare v Slov. Gor. Pred nar dnevi je bil tukaj shod invalidov. Govornik je pobiral tudi od invalidov prispevke za invalidsko organizacijo. Bilo je precej invalidov, večina posest-niki. Govornik je razmotrival različne potrebe invalidov, zahteve na vlado itd. Napadal je med drugim uradnika od okr. gl. Maribor, da je dal rubiti neko vdovo invalida. Mnenja smo, da tudi invalidi spadajo pod enake zakone kakor drugi državljani in upamo da govornik z enakimi govori ne pride več.

Gospodarstvo.

Stanje našega papirna-tega denarja.

Kadar si ogledamo žalostno stanje, narja, nas obdaja vsakokrat nekaj čut, kakor da bi nas sram bilo pred njim. v katerem se nahaja naš drobnejši po-pirnat denar, osebno pa večji del di-Stisnjen, na različni način pripognjen, lomljen, utrgan in pretrgan, zalepljen, prelepljen, preluknjen, oguljen, razče-san, uhast, prevlečen s sivo, umazano plastjo, pod katero se rumeni tisk ko-maj še vidi in spozna, nudi se dinar našemu očesu kot nekaj ogabnega, zo-prnega, kar nam sega do želodeca. Hra-pava površina prepreči hitrejšo štetje tega denarja, ki se dozderno kakor pri-lepljeno drži drug drugega in kar pro-vzroča pri štetju izgubo časa in nevo-ljo. Ako se podamo dopolna na trg o-pazujemo čestokrat, kako brezobzirno ravnaajo z denarjem razne prodajalke z dežele. Vse povprek stisnejo in stla-čijo v različne novčaniče in celo v klopkih ali v žep ali v kak robec, kakor da bi vse smetje bilo. Vidi se pa tudi mnogo gospodinj in siužkinj prihajati na trg z majhno, tesno denarnico, v kateri nosijo papirnat denar tesno na-basan in stlačen. Drugi ljudje zopet po-bašajo ta denar malomarno v tesne že-pe tolovnika in ni čuda potem, da ta denar seveda ne more boljše izgledati kakor vlažne krpe. In če vstopiš v to-bakarno ali pekarno, zapaziš tudi tu-kaj, v kakšnem neredu ležijo vse nov-čanice v predalu. Kdor bi se pa hotel iz rodoljubja pečati z zlaganem vseh teh v velikem številu raztresenih ali nakupičenih novčanice, poslužiti bi se moral pri tem delu pač gladilnika.

Seveda se mora prida i, da se vsled

pomanjkanja primerne kovanega denarja papirnat denar največ v pro-metu uporabi, ter da se ta zategadelj tudi najprej obrabi in to v toliki meri, pri njegovem potovanju v prometu, pri njegovi izdaji in njegovem spreje-mu postanejo težkoče vedno večje, kar se več ne ve, pri kateri stopnji obrabe se ta denar ne sme več sprejeti, oziro-ma že odkloniti.

Ako se n. pr. kak javen nasad kot obče imetje priporoča varstvu občin-stva, zakaj bi se enako priporočilo od-reklo denarju? Denar je kot gospodar-sko blago obenem javno imetje, obče blago; kajti denar je vseh, oziroma je vsakogar, v čegar posesti se zakonitim potom nahaja. Ako se bode toraj z de-narjem še nadalje tako brezobzirno ravnalo, se bo ta tudi pred časom obra-bil, oz. polagoma izgubljal. Na ta na-čin pa se zmanjšuje narodno premože-nje, škodo trpi občinstvo, korist pa vie-če država.

Dobro ali slabo stanje, v katerem se nahaja denar, pa se smatra tudi kot merilo kulture dotičnega naroda.

Kdor je n. pr. že kdaj bil v Italiji, temu ni ušlo žalostno stanje, v katerem se nahaja devetdeset odstotkov tamoš-njega bakrenega drobiža po pet cente-zimi. Skrivljen, zavrt, razbit, obtolčen, poln grč, zarez in lukenj, priča ta de-nar jasno o kulturi, pokončevalnosti in opustoševalni strasti tega naroda. A mi ne smemo nikdar slediti takemu vzgledu in naj bi si vsak posameznik že iz narodnega ponosa prizadeval, rav-nati lepše z denarjem, tem najvažnej-šim menjalnim in prometnim sred-stvom, da nas ne bo treba sram biti pred tujimi narodi, ki naš denar tudi v roke dobivajo.

Ako si pri današnjih cenah ne more vsakdo usnjate listnice nabaviti, naj bi svoj denar vsaj v kakšen zavitek iz tr-dega papirja polagal. Najboljše pa bi bilo, ako bi tovarne za papirnat izdelke izgotovile listnice iz trpežnega trdnega temnobarvnega papirja po primerno nizki ceni. Takšne listnice pa bi smele biti le tako velike, da bi se v njih manjši denar razgrnjen, desetak en-krat, stotak pa križem pripognjen shranil. Čeravno bi se denar v naglici ne mogel v tako lepem redu položiti v listnico, da se kos za kosom lepo krije, vendar bi bil denar boljše obvarovan pred nadaljnim neumestnim ravna-njem, pred poškodbo in uničenjem.

Morda bi merodajne oblasti mogle s primernim podukom n. pr. časniškim potom opozarjati občinstvo na nedo-pust slabega ravnanja z denarjem; učitelji bi naj mladino primerno podučevali in slednjič bi naj naši časniki od časa do časa tozadevne članke prinaša-li. V družtvih pa bi se člani lahko za-vezali, da pazijo drug na drugega, ka-ko vsak svoj denar shrani, nemarneže pa potem obsodi na globo v korist kak-žne družbe. (Slov. Matice CM družbe itd.)

Vlada bi morala izdati naredbo, da se preveč obrabljen popirnat denar iz prometa vzame, pa tudi naredbo, ki natančneje določa, kaj, koliko in na ka-terem mestu denarja ne sme nič manj-kati da se ga ne smatra kot manjvred-nega in za promet nesposobnega.

Ako pri našem popirnatem denarju manjka en vogalček ali on košček od roba, ali pa je na mestu, kjer se ga pre-lomi, vsled obrabe vendar enkrat na-stala luknjica, potem se ga navadno ne sprejme več. Zakaj? Jeli morda ma-terijalna vrednost popirja na sebi tako ogromna? Če se na Angleškem tamoš-nji bankovec pretrga v dve enaki po-lovici, ima vsaka polovica še svojo vrednost za sebe in krozi v prometu še nadalje. V Italiji — ki si je sicer naj-ne jemljemo za vzgled — pa vrednost bankoveca ni zmanjšana, kadar mu manjka en košček, da le ta košček ne manjka iz serijske številke.

Do izdaje nove emisije našega po-pirnatega denarja bo pa morda še pre-cej časa poteklo. Obvarujemo torej koli-kor mogoče dosedanji v prometu se na-hajajoči popirnat denar kot naše skup-no premoženje in sčistimo ga bolje pred nadaljno zlorabo, ker je to naša dolž-nost, ki nam jo veleva že dostojnost na-še države, in ker tvori stanje denarja, kakor že rečeno merilo za kulturo na-roda.

Josip Milkovič.

g Produktna borza v Novem Sadu. 6. nov. Pšenica bačka 335, sremska 337, ječmen bački 240, sremski 245, oves bački 238, sremski 240, fižol (novi) beli 300, pisani 290, moka št. 0 bačka 492, za kuhinjo 467, krušna št. 6 417, otrobi pšenični 142, mast svinjska ab Bačka 27, zelje bačko v glavah 85, orehi bosanski 450, čebula 310. Tendence stalna.

g Cene zemljišč posestvom in hišam so pričele padati v l. 1920. v Ameriki in na Angleškem v l. 1921 v Franciji ter v l. 1922. v Italiji. Zemlj. posestva in stavbe v mestih na Italijanskem, zlasti v Julijski Benečiji, ki so se v l. 1921 cenile na 100.000 lir, se sedaj ne morejo prodati za 35.000 lir; torej so cene tem predmetom padle skoro za dve tretini. Isto padanje cen zemljiškim posestvom in hišam, pričakovati je sedaj tudi v Jugoslaviji, ker je pomanjkanje denarja, visoka obrestna mera, bode marsikoga prisilila prodati svoje nepremičnine.

g Pomanjkanje premoga na Madžarskem. V zadnjem času je zavladalo na Madžarskem občutno pomanjkanje premoga. Vsled tega so znatno skrceno uradne ure pri vseh javnih uradih, ves promet pa je začasno za dobo dveh tednov omejen na najmanjšo potrebo. Na glavnih progah vozi dnevno samo po eden vlak, na stranskih progah pa le vsak drugi ali tretji dan. Pomanjkanje premoga je nastalo vsled dolgotrajne rudarske stavke, vsled česar je produkcija premoga silno padla, dočim se je potreba z mrzlejšo dobo znatno povečala.

g Trgovina z vinom v Dalmaciji. — Glasom obvestila pokrajinske uprave Oddelek za trgovino in industrijo za Dalmacijo, trgovski in obrtni zboranci v Ljubljani je preostalo v Dalmaciji starega vina še okroglo 15.000 hl. Izvoz vina je v zadnjem času popolnoma zastal, tako da je omejena trgovina z vinom le na konzum v pokrajini. Vzlic temu vinske cene niso popustile. Trgatev je končana povsod, izvzemši Vis. Grozdja so se prodale le male količine v Neretvi in sicer 7 do 8 K kilogram, z moštom in mladim vinom pa še ni nikake večje trgovine.

g Izjava finančnega ministra dr. Kumanudija. V razgovoru z zastopnikom »Prager Tagblatt« je finančni minister Kumanudi izjavil na tozadevno vprašanje, da naša država ne išče posojila na Češkoslovaškem. Pač pa se pogajajo zastopniki češkoslovaških bank z jugoslovenskim bančnim konzorcijem v Beogradu glede bančnih kreditov pod garancijo obeh držav. Ti krediti se bodo porabili samo za investicije. Kar se tiče Avstrije, je dr. Kumanudi izjavil, da je v interesu naše države, če imamo ob strani močnega sosedu, s katerim hočemo živeti v dobrih trgovskih in prijateljskih odnosih. To pa ne le kot dobrega konsumenta, marveč tudi za to, ker nas veže Avstrija s Češkoslovaško.

g Hmelj. 21. brzojavno tržno poročilo, Nürnberg, dne 4. novembra 1922. Prodanih 300 bal. Cene za 2500 M višje. Dne 1. novembra po kakovosti od 80 do 70.000 M za 50 kg.

Kmetovalci in vinogradniki! Dajmo se vendar povprašati, zakaj je rav-

no sedaj padec cen? Zakaj pa se to ni zgodilo prej li nekaj pozneje? Seveda ker ima sedaj ravno kmet kaj prodati! O, ko dobi tvoje pridelke celo po znižani ceni veletrovec v roke, takrat se bodo cene zopet dvignile. Se dela mogoče to v prid kmetu? Ne, ampak veletrovcu. Kakšne so bile cene skoro celo leto za nakup živeža itd. Ali pa cene za galico, zadnji čas že 50 do 60 kron kg. In kakšne cene so sedaj za živino? In za druge tvoje pridelke? Ali pridaš na ta način mogoče do pokritja svojih groznih stroškov? Ne! Kaj pa delate vi, naši poslanci, da ne vidite, kako se s kmetovalcem ravna? Prišli bodo zopet volitve, takrat se bode zopet potrudili za kmetom in mu vse dobro obljubili, da vas naj voli. Kmetovalci in vinogradniki pri Sv. Trojici v Halozah.

Selitev ptic.

Na jesen odlete jate ptic. Kam lete? Na zemlji so 4 opazovališča ptičje selitve: Possirten v Vzhod. Prusiji, Aberdeen na Škotskem, Viborg na Danskem in Budimpešta. Tam so po dolgotrajnih opazovanjih dognali, da lete vse ptice v jeseni od severozahoda ali severovzhoda na jugovzhod ali jugozapad v smeri Bospora, Male Azije in Afrike. Nekatere ptice prilete prav v Južno Afriko in prelete do 10.000 km.

Na skrajni severni točki Nemčije je med Vzhodnim morjem in Kurškim morskim zalivom ozek jezik, včasih le uro hoda širok, a 3 do 5 dni pešhoje dolg. Ves jezik pokrivajo le visoke mase morskoga peska. Kupi so visoki 3 do 4 velikomstne hiše ena vrhu druge. Viharji prenašajo te kupe in je pesek zašul že skoro vse vasi. Le še 4 vasi se drže. Največja vas se zove Rossitten. Tam ima ornitolog (ptičjeslovec) prof. Thiermemann že 20 let svojo opazovalnico. Ptice lete kolikor dolgo možno preko kopnega, da lahko počivajo. Preko Rossittena lete ptice iz Skandinavije, Rusije in Finske. Vsak dan jih prilete blizu 300.000. Opazovalnica lovi ptice, jim deva na noge obročke z napisom »Rossitten-Germania« s številko in jih izpušča. Vsaka številka se vpiše z dotičnim dnem. Ako takega ptiča kje ujamejo, sporoče v Rossitten, kje in kdaj so ga ujeli. Tako so dognali selitveno smer ptic. Vsako leto markirajo po opazovališčih mnogokrat po 10.000 ptic. Odgovorov je le malo, a dovolj za znanstvenike. Ako bi kdo v Sloveniji slučajno vjel ptico s tako marko, naj sporoči opazovalnici, kdaj (dan in uro) in kje jo je vjel! Naslov je na obročku.

Ne puščajmo izpranih gnojišč.

Neprestano deževje nam je prizadelo velikansko škodo, ki se pozna povsod na naši kmetiji. Še to malo otave, ki je zrasla po dolgotrajni suši, nisimo mogli spraviti brez kvare pod streho. Ogromna je škoda, ki so jo prestali naši vinogradi, in neprecenljiva je škoda, ki se je napravila pri raznih sadežih po naših njivah in drugih zemljiščih. Največ so trpeli kraji, kjer so prišle vrh vsega še povodnji, usadi itd. Prej silna suša, sedaj pa ta dolgotrajna moča. Dve težki uimi v enem letu! Poleg teh različnih škod, ki jih trpi-

mo sedaj že drugo leto, imamo pa še eno škodo, za katero se navadno nihče ne zmeni, ki je pa v naših razmerah silno občutna in ki znaša tisoče in tisoče denarja. To je škoda po naših gnojiščih, ki jo trpimo zaradi neprestanega deževja in nalivov. Po brezštevilnih naših gnojiščih nam leži moker in izpran gnoj, dočim je nastala gnojnica odtekla in se za vedno izgubila. Kdo razmišlja to škodo, ki jo trpe naša gnojišča in naši gnojnik kupi? — In vendar je to ogromna škoda za vse naše kmetijstvo. Koliko več bi se dalo pridelati prihodnje leto s to gnojnico, ki je v deževju odtekla po cestah in cestnih jarkih v bližnje potoke in druge vode. Kolike vrednosti so šle pri gnoju v zgubo! Koliko več bi bil vreden gnoj, ako bi se bile v njem ohranile vse te neprecenljive množine redilnih snovi, ki jih je odnesla voda. Že ena sama vas ima velikansko škodo, kaj šele vse številne vasi, ki jih imamo po naših krajih! Le tam, kjer so gnojišča zavarovana pred odtekanjem gnojnice, kjer imamo dobro urejena gnojišča in prav izpeljane gnojnične jame, v katere se lahko sprosti odteka gnojnica, ki nastaja z izpiranjem gnoja, le tam se je moglo zabraniti to izgubo, drugod so pa šle povsod neštete vrednosti v zgubo.

In posledica? Poznala se bo povsod, na njivah, na travnikih, pri živinoreji in nazadnje v žepih naših težko prizadetih gospodarjev. In zakaj? Zato, ker se še vedno upiramo napraviti dobrih gnojišč in gnojničnih jam. Kdaj bomo izpregledali?

Razno.

— Naši delegati za mirovno konferenco v Lausanni. V informiranih krogih govore, da bodo na mirovni konferenci v Lausanni zastopali našo državo minister zunanjih zadev dr. Ninčič, poslanik v Parizu dr. M. Spalajkovič in poslanik v Sofiji Milan M. Rakič.

*Sultan odstavljen. Iz Carigrada javljajo, da je narodna skupščina v Angori proklamirala odstavev sultana. Naslednika ni imenovala, pridržala pa si je pravico, izvoliti državnega poglavarja brez dinastičnih pravic. Država se bo imenovala odslej mesto »Otomansko cesarstvo« — »Turška država«, kar pomenja proglašenje republike.

— Grozen samomor je izvršil te dni nek Reinhard Kemler v Düsseldorfu. Sedel je na vojaško granato ter prižgal vžigalno vrvice. Njegova nevesta in njena mati sta ga hoteli rešiti skupno z nekim njegovim prijateljem. Toda bilo je prepozno. V trenutku, ko so vsi trije prihiteli do njega, je eksplodirala granata in raztrgala vse štiri na drobne kosce.

— Koze štejejo. V Švici so se lovci pritoževali, da bodo divje koze, ki privabijo marsikakega lovca iz daljnih dežel, kmalu izumrle, če jih ne bo vzela vlada v zaščito. Vlada se jih je končno res usmilila in prepovedala streljanje te divjačine. Da bi se pa prepričala, kakšen je bil uspeh, so dobili vsi goz-

darji nalog, da v svojem revirju preštejejo vse divje koze. Kakor poročajo listi, se to pridno vrši. Srečna dežela, ki nima večjih skrbi.

m Najmanjšega otroka na svetu je povila te dni neka žena na Francoskem. Rodili so se dvojčki in sicer punčka, težka poldrugi kilogram, ki pa je kmalu po porodu umrla ter fantek, težek jedva 453 gramov, ki pa še živi. Po zatrdilu zdravnikov bo to izredno malo dete ostalo pri življenju ter se bo dobro razvijalo. Dete je povito v bombaž ter živi v sobi s stalno 27° temperaturo. Dvakrat na dan ga kopajo v segretem olju.

Pušenje tobaka nima le škodljivih učinkov na pljuča, tudi prebava trpi in skoro vsak kadilec ima slab, občutljiv želodec. Nekateri priporočajo takim mepopoljšljivim kadilecem zavzivanje medu. Med baje zmanjša škodljivost tobaka, zlasti tkar se želodec tiče. Ker je uživanje medu sploh zdravo, se more to sredstvo le priporočati.

— Viljemov dar nevesti. Kakor poročajo iz Berlina, je bivši nemški cesar Viljem podaril svoji nevesti kot poročno darilo krasen diadem z nad 700 briljanti. Diadem cenijo na 800 milijonov mark.

Sokolsko društvo v Oplotnici priredi v nedeljo, dne 12. novembra 1922 v gostilniških prostorih gospe Franje Kunejeve v Oplotnici svoj »Martinov večer« s prav zanimivim vzporedom. Začetek ob 5. uri popoldne. Vstopnina prosta. Sode-tovanje domačih tamburašev zagotovljeno. Pridite. Odbor.

— Okostnico na solunski fronti postavi naša vlada. Ta bo centralno pokopališče naših vojakov, katerih grobovi leže na grškem ozemlju. V to svrhu je določeno 350.000 draham kredita.

— Atašeji za poljedelstvo. Ministrstvo za poljedelstvo je predlagalo ministrskemu svetu, naj se pri vseh konzulatih nastavi posebni atašeji za poljedelstvo.

— Nekaj za naše pijančke. V političnem okraju Judenburg na Gornjem Štajerskem je oblast zabranila točenje žganja od petka opoldne do ponedeljka zjutraj. Prestopki se kaznujejo z odvzetjem koncesije. Kaj bi neki rekli naši pijančki, če bi se to uvedlo, recimo v mariborskem okraju?

Iz Radinec. Za okrožnega zdravnika je imenovan g. dr. Jan Sedlaček, zaveden Čeh, ki je praktical v bolnici v Ljubljani. S te mje ugodeno potrebam 16'občin po zdravniku, ki bi imel posebno sedaj, ko se širijo škrlatica in druge naezljive bolezni, mnogo hvaležnega dela. Vendar pa nekateri veljaki ne uvidvajo ljudskih potreb, ker se branijo dati novemu zdravniku primerno stanovanje. Raje razdirajo stene in tla, namesto da bi pustili v stanovanje človeka, ki more koristiti neobogatemu posamezniku, temveč predvsem manj premožnim slojem. Dotičnim veljakom manjka predvsem socialnega čnta.

Seno, slamo, drva, premog, žito,

krompir, sadje in druge deželne pri-

delke kupuje in prodaja 63

ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandr. c. 57

ARKO LIQUEUR TRIPLE SEC

98

Izjava.

Jera Marinčič, gostilničarka in posestnica pri Sv. Trojici v Halozah se zahvaljuje g. Ivanu Regvart, mesarju istotam, da ji je odpustil žaljivke in odstopil od zasebne 100 obtožbe.

Jera Marinčič.

Suhe gobe in kumno kupuje Sever & Co. v Ljubljani.

94

Usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptujju

»PETOVIA«

Izdeluje vsakovrstno usnje, čevlje, fine in navadne, gamaše, torbice, listnice, denarnice in drugo fino galanterijo.

Cene nizke, postrežba točna.